

32-027.21

П49

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний політехнічний університет

До 100-ліття Одеського національного
політехнічного університету

ПОЛІТОЛОГІЯ

Навчальний посібник для студентів
гуманітарних спеціальностей
вищих закладів освіти

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний політехнічний університет

До 100-ліття Одеського національного політехнічного університету

Білоусов О. С., Бабіна В. О., Кривдіна І. Б.,
Моїсеєва Т. М., Чістякова І. М., Латишева В. В.,
Татакі Д. Д., Шевченко Б. Г., Чернов Т. О.

Політологія

*Рекомендовано
як навчальний посібник
для студентів
гуманітарних спеціальностей
вищих закладів освіти*

Київ
Каравела
2019

УДК 32(075)

Рекомендовано Вченою радою
Одеського національного політехнічного
університету (Витяг з протоколу
№ 4 від 18 грудня 2018 р.)

Рецензенти:

Марущак В. П., доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державознавства і права Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Оганісян М. С., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та регіоналістики Одеського регіонального Інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Жарких В. Ю., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та методології науки Одеського національного політехнічного університету.

Політологія: Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих закладів освіти /

О. С. Білоусов, В. О. Бабіна, І. Б. Кривдіна, Т. М. Моїсєєва,
І. М. Чістякова, В. В. Латишева, Д. Д. Татакі, Б. Г. Шевченко,
Т. О. Чернов. — К.: Каравела, 2019. — 168 с.

ISBN 978-966-2229-97-4

У навчальному посібнику розміщений матеріал з основ політології, зокрема, розглянуто політику як суспільне явище, політичну систему, державу та її форми, політичну владу, політичне життя, громадянське суспільство, політичні партії та системи. Особливу увагу приділено зародженню та розвитку політичної думки, а також міжнародним відносинам і світовому політичному процесові, що відповідає основній тематиці програм дисципліни «Політологія».

Для студентів гуманітарних спеціальностей закладів вищої освіти, аспірантів, викладачів, усіх, хто вивчає політологію.

© Білоусов О. С. та ін., 2019

ISBN 978-966-2229-97-4

© Видавництво «Каравела», 2019

ЗМІСТ

Передмова	6
Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна	
1.1. Політологія в системі суспільних наук.....	8
1.2. Об'єкт і предмет політології.....	10
1.3. Структура та функції політології.....	11
1.4. Методологія політології.....	14
Тема 2. Політика як суспільне явище	
2.1. Сутність та різновиди політики.....	17
2.2. Структура і функції політики.....	19
2.3. Об'єкт та суб'єкт політики.....	20
2.4. Рівні існування політики.....	24
2.5. Політика і суспільство.....	24
Тема 3. Політична система: поняття, структура, типологія	
3.1. Поняття політичної системи.....	27
3.2. Структура політичної системи.....	28
3.3. Функції політичної системи.....	30
3.4. Типологія політичних систем.....	30
3.5. Політична система України.....	33
Тема 4. Еволюція політичної думки від Стародавніх часів до сьогодення	
4.1. Політична думка Стародавнього Сходу та Заходу.....	36
4.2. Політичні ідеї та вчення періоду Ранняго Християнства та Середньовіччя.....	39
4.3. Політична думка епохи Відродження.....	40
4.4. Світська політична думка Нового часу.....	42
4.5. Утвердження політології як науки протягом ХХ ст.....	45
4.6. Основні національні школи й проблемні підходи сучасної західної політології.....	48
Тема 5. Зародження і розвиток політичної думки в Україні	
5.1. Політична думка Київської Русі.....	51
5.2. Українська політична думка від періоду феодальної роздробленості та козацько-гетьманської доби.....	53
5.3. Українська політична думка першої половини ХХ ст.....	56

Тема 6. Держава: поняття, основні ознаки, функції та форми

6.1. Поняття «держави» і теорії її походження.....	59
6.2. Типи, структура і функції держави.....	60
6.3. Форми державного правління і державного устрою.....	62
6.4. Демократична, соціальна, правова держава.....	65
6.5. Майбутність держави.....	67

Тема 7. Політична влада: природа, ресурси, легітимність

7.1. Влада як системо утворюючий чинник політичної системи.....	69
7.2. Основні концепції політичної влади.....	70
7.3. Форми та механізм політичної влади.....	73
7.4. Поняття легітимності та принцип поділу влади.....	75

Тема 8. Політичне життя суспільства

8.1. Поняття та категорії політичного життя.....	79
8.2. Зміст і структура політичної діяльності.....	80
8.3. Форми та рівні політичної участі.....	81
8.4. Політичне життя як уособлення багатоманітності політичних процесів.....	83

Тема 9. Правова держава та громадянське суспільство

9.1. Поняття громадянського суспільства, його функції та риси.....	87
9.2. Особливості формування громадянського суспільства в Україні.....	91
9.3. Теорія правової та соціальної держави.....	92

Тема 10. Демократія в політичному житті сучасного світу

10.1. Поняття та роль демократії у політичному процесі.....	95
10.2. Основні принципи та ознаки демократичної організації суспільства.....	96
10.3. Вибори, як форма прояву демократії. Сутність та види виборчих систем.....	100
10.4. Становлення і розвиток демократії в сучасній Україні.....	105

Тема 11. Політичні партії та партійні системи

11.1. Поняття «політична партія».....	109
11.2. Класифікація політичних партій.....	109
11.3. Поняття і типологія партійних систем.....	112
11.4. Роль і функції партій у суспільно-політичному житті.....	113
11.5. Становлення багатопартійності в сучасній Україні. Перспектива утворення партійної системи.....	115
11.6. Сутність політизованих громадських об'єднань та рухів, їх відмінність від політичних партій.....	116

Тема 12. Сутність політичного режиму та його типи	
12.1. Поняття й типологія політичних режимів.....	119
12.2. Тоталітарний політичний режим.....	120
12.3. Авторитарний політичний режим.....	121
12.4. Демократичний політичний режим.....	123
Тема 13. Політична конфліктологія та політична стабільність.	
Політика і мораль	
13.1. Сутність і типи політичних конфліктів.....	128
13.2. Теорія політичної стабільності, суспільної інтеграції та організації.....	130
13.3. Співвідношення політики і моралі як регуляторів суспільного життя.....	132
13.4. Особливості взаємодії політики і релігії.....	134
Тема 14. Міжнародні відносини та світовий політичний процес	
14.1. Міжнародні відносини і зовнішньополітична роль держави.....	137
14.2. Нові тенденції в розвитку міжнародних відносин і світового політичного процесу.....	139
14.3. Політична глобалістика.....	142
Тема 15. Сучасна практична політологія	
15.1. Поняття політичних технологій.....	145
15.2. Політичний маркетинг: поняття, функції і види.....	147
15.3. Поняття політичного менеджменту.....	150
15.4. Сутність політичного прогнозування.....	152
Зразки тестових завдань.....	155
Зразки практичних завдань.....	160
Предметний покажчик.....	163
Література.....	165